

Symposium: Pekela's en Stad maakten elkaar groot

■ **OUDE PEKELA – Wie heeft er het meest voor de ander betekend: hielp de stad Groningen de Pekela's in het zadel of maakten de Veenkoloniale wingewesten de Stad nou juist zo groot? Die vraag hield de gemoederen gisteren bezig tijdens het symposium 'Durf & Dynamiek: 400 jaar Groninger Veenkoloniën in ontwikkeling'.**

Door **Erik van der Veen**

De Groningse hoogleraar economische en sociale geschiedenis P. Kooij was ervoor de archieven in gedoken, terwijl burgemeester Wallage van Groningen en commissaris der Koningin Alders hun archivariissen de bibliotheek hadden ingestuurd om wat prikkelende informatie over dit vraagstuk boven water te krijgen. De gemeenschappelijke conclusie luidde dat beide antwoorden waarschijnlijk even waar zijn.

Feit is dat de stad Groningen de regie voerde over de vervening van de Ommelanden. Meer nog dan de aankoop van de Pekelder venen door de Friesche Compagnie in 1599, de feitelijke aanleiding van de festiviteiten van deze dagen, zorgden de inspanningen van de stad ervoor dat het veen werd afgegraven en verwerkt tot turf. Dat was een kwestie van welbegrepen eigenbelang: inwoners en nijverheid in de stad waren verzekerd van goedkope brandstof en de verpachting van de veengronden en alle bijkomende voordelen betekenden een forse inkomstenbron voor de Martinistad.

Stadsrechten

Zonder de stadse inspanningen zouden de Pekela's vermoedelijk niet bestaan hebben, of op z'n minst een stuk onbeduidender zijn uitgevallen. Dat laatste geldt echter evenzeer voor Groningen zelf, aldus Kooij. In de achttiende eeuw, toen andere steden in Nederland sterk krompen, behield de Martinistad vooral dankzij de flore-

▲ De Nederlands hervormde kerk van Oude Pekela zat gisteren bomvol genodigden tijdens het symposium ter gelegenheid van 400 jaar Pekela en Groninger Veenkoloniën.

Foto: Hans Banus

rende turfhandel zijn 20.000 inwoners, waarmee het toen nog de vierde stad van het land was. „Op het ogenblik vindt een soort kosten-batenanalyse plaats over wat de vervening de stad per saldo heeft opgebracht. De uitkomst is er nog niet, maar ik durf met 100 procent zekerheid te zeggen dat dit positief uitpakt voor de stad Groningen”.

Burgemeester Wallage van Groningen was niet

te beroerd om dat op dit Pekelder feestje te erkennen. Daar kon hij ook moeilijk omheen gezien de informatie waarvan zijn gemeente-archief hem had voorzien. Die gegevens hadden vooral betrekking op de stadsrechten die de Martinistad eeuwenlang hief om de aankoop van veengronden en de aanleg van kanalen te bekostigen. En er een lieve cent aan over te houden ook. Tot op de dag van vandaag ontvangt de

stad nog erfpachtgelden voor haar kanalen, al staan die nauwelijks meer in verhouding tot de onderhoudskosten. Geen wonder dat de stad de overdracht aan de provincie op een haar na heeft gevild. Zoals al eerder alle andere stadbezittingen buiten de eigen gemeentegrenzen, voornamelijk wegen en landbouwgronden, zijn afgestoten.

Daarmee komt volgens Wallage een symbolisch einde aan de verwevenheid van Stad en Ommeland.

Alleen de stadswapens op bruggen en kantoorgebouwen en de onuitputtelijke hoeveelheid kaarten en documenten in het gemeentearchief herinneren er straks nog aan. En het traditionele gevoel van verbondenheid, dat volgens Wallage niet zo maar verdwijnt. „De geschiedenis van de Veenkoloniën maken in meerdere opzichten duidelijk dat de stad Groningen voor haar welvaart en welzijn sterk afhankelijk is van de welvaart en het welzijn van de Ommelanden. Andersom was dit natuurlijk ook het geval en volgens mij moet dat eigenlijk altijd zo blijven”, sprak de burgemeester voor hij zich per dienstauto terug naar zijn stad haastte om zich te wijden aan meer hedendaagse problemen als de voetbalrellen van zaterdagochtend.

De verbondenheid dan wel rivaliteit tussen Stad en Pekela werd doorgetrokken tot in het slotstuk van de middag: een futuristisch 'historisch-psycho radioreportage'. Daarin kibbelden de 'vader van Pekela' Feiko Clock en de mythische 'Stadsmaagd van Gruno's Veste' over de vraag wie nou eigenlijk de belangrijkste rol in de geschiedenis van de Pekela's heeft gespeeld. Vanuit de zaal bemoeiden zich de voltallige colleges van B en W van Pekela, Winschoten, loco-burgemeester Ko Boddema van Menterwolde en zelfs de naar Harlingen uitgeweken Pekelder burger-vader Chris Arlman zich met de discussie. En ook hier eindigde de strijd harmonieus in een onbetslist.

GD 22.6.99